

Focus op bewaring aardappelen

Bewaarkosten swingen de pan uit

De afgelopen maanden en jaren hebben enkele beleidskeuzes en markt tendensen ervoor gezorgd dat de bewaring van aardappelen, en in mindere mate uien, zowel technisch als economisch voor een hoop nieuwigheden kwam te staan. Zo is er de tendens naar meer frigobewaring, het wegvallen van CIPC en de sterk toegenomen energiekost. Dit zorgt ervoor dat de kostprijsberekening van de teelt nog nauwer moet worden opgevolgd dan in normalere tijden.

Leander Hex, landbouwconsulent Boerenbond

Bewaarmiddelen

De bewaring van de oogst van 2019 was de laatste waarbij voor de aardappelen gebruik kon worden gemaakt van CIPC. Dat was als bewaarmiddel volledig ingeburgerd op de bedrijven, was vooral eenvoudig in gebruik en had een zeer beperkte kostprijs. Gemiddeld over de jaren kostte dit tussen 50 en 60 euro/ha. In het post-CIPC-tijdperk zijn er vier alternatieven voorhanden: 1,4-Sight, Argos, Biox-M en ethyleen,

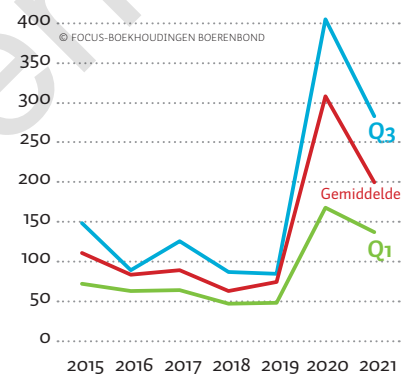
meestal voorafgegaan door een behandeling met MH (maleïnehydrazide) in het veld. In tegenstelling tot CIPC moeten deze middelen meermaals gebruikt worden in het bewaarseizoen en hebben ze een hogere kostprijs. Dit valt duidelijk te zien in de gemiddelde prijs van kiemremmers gedurende de afgelopen twee jaar (figuur 1). 2020 was ten gevolge van de weersomstandigheden een zeer uitdagend bewaarseizoen, met een gemiddelde kost van

300 euro/ha voor de bewaarmiddelen. In 2021 waren de aardappelen minder kiemlustig en had de toepassing van MH een goed resultaat, waardoor de kostprijs beperkter bleef (gemiddeld 205 euro/ha).

Figuur 1. Evolutie van de kostprijs van kiemremming

(in euro per ha)

Q1 = de 25% bedrijven met de laagste kosten, Q4 = de 25% bedrijven met de hoogste kosten

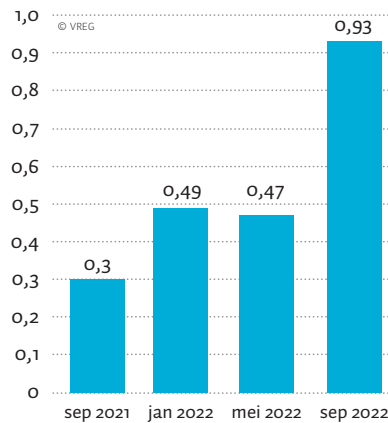
Elektriciteit

Dat de energieprijzen enorm zijn toegenomen sinds het conflict in Oekraïne, is een open deur intrappen. Vergeleken met sommige andere land- of tuinbouwsectoren gebruikt het gemiddelde akkerbouwbedrijf maar beperkte hoeveelheden elektriciteit. Maar bedrijven die aardappelen of uien bewaren zijn hier een uitzondering op. Dit komt enerzijds door het inschuren en de ventilatiebehoefte, anderzijds door de eventueel aanwezige koeling. Net als de nieuwe bewaarmiddelen is ook de ventilatiebehoefte zeer seizoenafhankelijk. Maar naast de jaarlijkse fluctuatie in energieverbruik, speelt sinds kort ook de prijs een belangrijke rol. Uit de cijfers van de VREG (figuur 2) is te zien dat sinds het najaar van 2020 de elektriciteitsprijzen stelselmatig begonnen te stijgen, tot ze stabiliseerden rond 0,40 euro/kWh, waar dat voordien ongeveer 0,20 euro/kWh was.

Figuur 2. Evolutie van de elektriciteitsprijzen

(in euro per kWh)

Dit zorgt ervoor dat de energiekost voor bewaring van de oogst 2021 gemiddeld dubbel zo hoog uitkomt als de jaren voordien. Na een periode van relatief constante prijzen heeft de prijs in augustus en september weer enkele grote sprongen gemaakt, met opnieuw een verdubbeling. Op basis van de huidige informatie zal de gemiddelde energiekost voor bewaring van de oogst 2022 verviervoudigd zijn vergeleken met de oogst van 2020.

Gebouwenkost

De huidige economische situatie heeft potentieel ook een effect op de vaste kosten. De gebouwenkost, die boekhoudkundig wordt afgeschreven over een langere periode, zal gemiddeld voor de sector maar een beperkte invloed hebben van de sterke stijging in grondstofprijzen in de bouw. Dit komt enerzijds door de spreiding van de kosten over meerdere jaren, en anderzijds door het relatief klein aandeel nieuwe loodsen op het totaal. Mogelijk zullen telers ook grote investeringen uitstellen, in de hoop dat de materiaalprijzen terug zullen zakken. Het zal echter niet lukken om alle werken aan bestaande loodsen uit te stellen, en sowieso zullen bepaalde nieuwbouwprojecten toch opgestart of afgewerkt worden. Hierdoor is het op

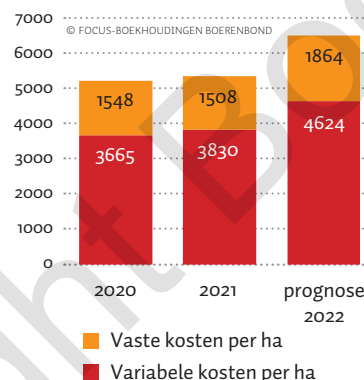
individuele basis essentieel om met bedrijfseigen cijfers te werken in de kostprijsberekening van de teelt.

Effect op totale kostprijs

Deze evoluties in bewaar- en energiekosten zorgen er samen met andere sterk gestegen kosten, zoals meststofkosten en fytkosten, voor dat de totale kostprijs van de aardappelen sterk oploopt voor de oogst van 2022 (figuur 3). In vergelijking met de oogst van 2021 stijgen de totale kosten voor het gemiddelde bedrijf met 16%. Bedrijfsmatig maak je de evaluatie van de ren-

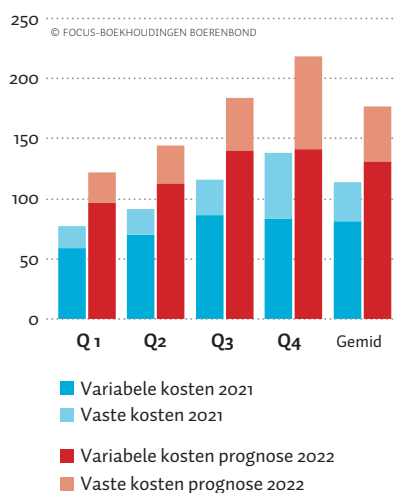
Figuur 3. Evolutie van de bewaarkosten van aardappelen

(in euro per ha)

Figuur 4. Spreiding van de kosten van aardappelen

(in euro per ton)

tabiliteit van je teelt op areaalbasis, maar de verkoop van de oogst gebeurt op tonnagebasis. Daar is het interessant om de kostenevolutie te evalueren per ton opbrengst (figuur 4). De oogstprognoses van het PCA lijken hierbij een niet al te positief beeld te schetsen, met een opbrengstdaling van 20% ten opzichte van het meerjarige gemiddelde. Als we deze opbrengstprognose combineren met de kostenprognose, dan komen we tot een sterk gestegen gemiddelde prijs. Waar de kosten in 2020 en 2021 nog gemiddeld op 115 euro per ton uitkwamen, toont de prognose voor 2022 een prijs van 175 euro per ton. Achter een gemiddelde gaat zoals steeds een grote variatie schuil, zoals ook te zien is in figuur 4. De groepen zijn gebaseerd op de totale kosten, waarbij groep 1 de 25% bedrijven zijn met de laagste totale kosten en groep 4 de 25% bedrijven met de hoogste kosten. De oorzaken van deze verschillen kunnen zeer divers zijn, zoals de bewaarduur, mechanisatiegraad, mate van afschrijving van gebouwen en materiaal of de kost van grond (in eigendom, pacht of cultuurcontract).

Gebruik je eigen cijfers als onderhandelingsbasis

Op basis van deze gemiddelde cijfers krijg je een goede indicatie van de kostenstructuur die je gemiddeld kan verwachten voor het komende bewaar seizoen. Maar een gemiddeld cijfer kan enkel maar een indicatie geven voor je eigen situatie. Daarom is het essentieel om het kostenplaatje van jouw eigen teelt, en de daarbij horende rentabiliteit, te berekenen en te evalueren op basis van bedrijfseigen cijfers. Enkel zo kan je op een gefundeerde en doordachte manier handelen met je product, en een rendabel bedrijf bekomen. Hou er ook rekening mee dat in deze berekening nog geen kosten zijn aangerekend voor de vergoeding van lonen (eigen arbeid en vaste arbeidskrachten) met uitzondering van de seizoenlonen. ■